

SAKSFRAMLEGG

Økonomi- og handlingsplan 2025-2028

Utvalgssak	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	28.11.2024
	Kommunestyre	12.12.2024

Kommunedirektørens innstilling:

Økonomi- og handlingsplan 2025-2028 legges ut på offentlig høring frem til endelig behandling i kommunestyre 12.12.2024. Følgende budsjettvedtak legges til grunn:

- Økonomi- og handlingsplan 2025-2028, inkludert årsbudsjett og økonomiplan, vedtas i samsvar med forskriftsmessige oversikter i kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2025-2028, herunder:
 - Hovedoversikt drift slik den kommer frem av §5-4 Bevilgningsoversikt drift (1A)
 - Netto driftsbudsjett per virksomhetsområde slik det kommer frem av §5-4 Sum bevilgning drift, netto (1B)
 - Hovedoversikt investering slik den kommer frem av §5-5 Bevilgningsoversikt investering (2A)
 - Investeringsbudsjett per virksomhetsområde slik det kommer frem av §5-5 Bevilgningsoversikt investering (2B)
- Oppdrag gjengitt i handlingsplanen legges til grunn i det videre arbeidet i kommunen.
- I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal det skrives ut eiendomsskatt på alle faste eiendommer i hele kommunen. Det stadfestes med hjemmel i eiendomsskatteloven at tidligere vedtak om utskrivning av eiendomsskatt på alle faste eiendommer også skal gjelde for 2025. Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 3 promille. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 10 og 12 bokstav a differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for bolig- og fritidseiendommer settes til 2 promille med et bunnfradrag på 200 000 kroner.
- Kommunedirektøren delegeres fullmakt til gjennomføring av vedtatte investeringsprosjekt for 2025, herunder:
 - Lån til finansiering av investeringer, inntil 129,833 mill. kroner.
 - Avdragstid vurderes slik at krav om minimumsavdrag oppfylles. Kommunedirektøren gis fullmakt til å velge finansieringskilde og akseptere øvrige lånevilkår.
 - Kommunedirektøren gis fullmakt til å overføre restbudsjett 2025, mer-/mindreforbruk, på ikke-avsluttede investeringsprosjekter til årsbudsjett 2026, inklusiv finansiering.
- Kommunedirektøren delegeres fullmakt til å gjennomføre budsjettreguleringer knyttet til fordeling av lønnsoppgjør og sosiale utgifter 2025.
- Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger for 2025, med unntak av gebyrer for Norefjell vann- og avløpsselskap (NVA), vedtas i tråd med "Gebyrliste".

- a) Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger fastsettes ut ifra de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.
 - b) Nye gebyrer, avgifter og brukerbetalinger gjøres gjeldende fra 1. januar 2025 dersom ikke annet er fastsatt.
7. Driftstilskudd til Krødsherad kirkelige fellesråd for 2025 settes til 3 300 000 kroner. Investeringsstilskudd settes til 1 500 000 kroner.

Begrunnelse

Kommunelovens §§ 14-1 og 14-2 beskriver kommunestyrets plikter i forbindelse med økonomiplaner og økonomistyring. Kommunestyret skal en gang i året vedta budsjett for kommende driftsår. Budsjettet er bindende for organisasjonens arbeid i budsjettåret. Det skal også vedtas en økonomi- og handlingsplan som skal omfatte neste fireårsperiode. Handlingsplanen skal synliggjøre økonomiske konsekvenser de etterfølgende år av tiltak i årsbudsjettet og gi uttrykk for kommunens mål og strategier basert på kommuneplanens langsiktige deler. Kommunedirektøren har ansvar for å fremme forslag til årsbudsjett, økonomi- og handlingsplan.

Det er kommunestyret selv som vedtar økonomi- og handlingsplan, og vedtaket skal fattes innen utgangen av året før det aktuelle budsjettåret.

Saksopplysninger:

Kommunedirektørens fullstendige forslag til Økonomi- og handlingsplan 2025-2028 finnes på kommunens hjemmesider (<https://www.krodsherad.kommune.no/>) eller gå direkte til dokumentet på denne lenken:

https://pub.framsikt.net/2025/krodsherad/bm-2025-%C3%B8hp_2025-2028#/

Grunnlaget for kommunedirektørens arbeid med budsjett og handlingsplan er gjeldende kommuneplan, sist vedtatte årsbudsjett 2024 - økonomiplan 2024-2027, Langsiktig drifts- og investeringsplan (LDIP) 2024-2043, workshop budsjett i kommunestyret, tertialrapporter gjennom året og sentrale føringer fra statsbudsjettet. Kommunedirektøren presenterte sitt forslag for kommunestyret i møte 07.11.24. Endelig behandling blir i formannskapet 28. november med innstilling til kommunestyret som legges ut på 14 dagers offentlig høring. Kommunestyret behandler sak om Økonomi- og handlingsplan 2025-2028 i sitt møte 12. desember.

Balanse i økonomien er en viktig forutsetning for et godt tjenestetilbud over tid. Det bør også være en målsetting om å bygge opp fondsreserver for å møte fremtidige behov og variasjoner i driften, samt bygge opp egenkapital til investeringer. Årsbudsjettet er en bindende økonomisk plan for hele kommunens tjenesteleveranse. Skjer det endringer i løpet av budsjettåret som får betydning for årets inntekter eller utgifter skal det foretas nødvendige endringer i budsjettet. Endringer som påvirker de økonomiske rammene i sektorene eller de sentrale budsjettpostene skal vedtas av kommunestyret.

Kommunedirektøren har i år lagt inn forslag til endringer i tråd med LDIP 2024-2043, der spesielt investeringsnivået er hevet i perioden, som fører til økende finansutgifter. Til tross for økte driftsinntekter som følge av nytt inntektssystem i staten, har det vært krevende å balansere årsbudsjettet for 2025. Sektorene har jobbet med innsparingstiltak for å bedre driftsresultatet i kommunen og skape nødvendig økonomisk handlefrihet.

Kommuneplanens samfunnsdel er med i grunnlaget for utarbeidelse av økonomi- og handlingsplan. Oppdragene skal fordele ressurser og definere tiltak og strategier slik at hovedmålene i samfunnsdelen oppnås på sikt.

Kommunedirektørens vurdering:

Gullalderen i kommune-Norge er over! Årene med ekstraordinære skatteinntekter ligger bak, og nå slår de varslede endringene med økning i pensjonskostnader og endringer i befolkningssammensetningen til. Det som ikke tidligere er varslet er tilstanden dyrtid. Prisen på varer og tjenester har økt kraftig, og den høye renta gjør at en større andel av kommunebudsjettene må brukes til finanskostnader. KS har gjort en beregning som viser at kommunene samlet sett vil gå 15 milliarder kroner i underskudd i 2024, etter ekstrabevilgningen forrige uke er underskuddet redusert til 10 milliarder kroner. Flere kommuner i regionen og fylket har store og tildels omfattende utfordringer, og det er et annet alvor nå. Noen må ta opp kassekreditt-lån for å betjene løpende utgifter. Bak den nasjonale konteksten ligger et verdensbilde med mye krig og uro. Samfunnssikkerhet, forsvar og beredskap er satt høyere på dagsorden, og fokuset er også skjerpet lokalt. Verdenssamfunnet er blitt mer komplekst.

Krødsherad er på noen måter annerledes-kommunen. Kostnadene er p.t. under kontroll, og inntektssiden legger til rette for at dagens tjenestenivå kan opprettholdes. Av nye litt større poster på driftsbudsjettet er økte kostnader til fastlege og medlemskap i oppgavefelleskapet for tjenesteutvikling i Kongsbergregionen lagt inn. På investeringssida er det i økonomiplanperioden innarbeidet 85 mill. kr. til ombygging og rehabilitering av ungdomsskolen på Krødsherad. Den nye barneskolen på Noresund reises i disse dager, og vil overleveres fra Veidekke AS i november 2025. Disse to investeringene sammen representerer en historisk satsing på skole i Krødsherad.

Mot slutten av økonomiplan-perioden drar det seg til også i Krødsherad. Toppårene med gjeldsbelastning ser ut til å bli 2028 og 2029. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter vil da bevege seg opp imot 170 %. Dette er svært høyt, anbefalt nivå er i spennet 65-100 %. Økonomireglementet i Krødsherad stadfester 65 %, et nivå som også er anbefalt fra KS. Sårbarheten er stor, en sårbarhet som forsterkes i en relativt sett liten kommuneøkonomi. Kommunedirektøren har vist fram konsekvensene av investeringsporteføljen i tre versjoner av LDIP (langsiktig drifts- og investeringsplan) gjennom året, og effektene av investeringsnivået sammen med økte kostnader innenfor omsorg utfordrer driftsrammene. Antallet barn og unge i barnehage- og skolealder går betydelig ned utover 2030-tallet, og det vil da være mulig å gjøre nedtrekk som monner innenfor oppvekst. Det er verdt å merke seg at omleggingen av inntektssystemet tilgodeser små distriktskommuner på en fordelaktig måte. Med en videreføring av nåværende inntektssystem ville 2025 blitt vanskeligere.

Når risikobildet trekkes opp i forrige avsnitt må dette balanseres mot Krødsherad sitt økonomiske utgangspunkt. Det er en svært solid kommuneøkonomi p.t. og skatteinntektene avviker ikke i like stor grad mot budsjett som for andre kommuner i Buskerud. I LDIP er det framvist behov for omstillingstiltak i spennet 7-13 mill. kr. fram mot 2029. Dette er etter at utbytte fra Krødsherad Kraftproduksjon KF er lagt inn med 4 mill. kr årlig. Forutsatt at inntektssida holder seg noenlunde stabil skal det være mulig å drive forsvarlige tjenester framover. En annen viktig del av utgangspunktet er den gode styringen av virksomhetene og sektorene som bedrives i dag.

Torsdag 14.11 skal Frivilligheten feires på Sole hotell, og det er all grunn til å feire det yrende og imponerende frivillig-livet i Krødsherad. Engasjement, optimisme og gjennomføringskraft preger

sektoren. 2025 blir et år hvor det settes mer kraft på attraktivitetsarbeidet. Målet er å friste flere med «det rolige og rimelige livet i Krødsherad».

Avslutningsvis vil kommunedirektøren trekke fram sine ansatt-ressurser. Utover at Krødsherad er annerledes-kommunen på økonomi, gjelder «annerledesheten» også fagdekning i stillingene. De store fagområdene som skole, omsorg og barnehage har tilnærmet dekket opp alle fagstillinger. I tillegg er det godt besatt med kompetanse og erfaring rundt omkring i hele organisasjonen. Når kvalitetene engasjement, stolthet og stå på-vilje legges til lander Krødsherad kommune i toppen i kåringen «Norges best styrte kommuner». Tusen takk skal dere ha!